

Перебірливі наречені

Автор: Марія КИРИЛЕНКО

Осінь... Пора весіль... Саме в цей час якось особливо сумно дивитися на самотніх дівчат і жінок. Не склалося, не пощастило чи, може, причина в чомусь іншому?..

Дивлячись із боку, не завжди вдасться визначити, з яких мотивів дівчина перебирає потенційними нареченими. Одна й та ж сама ситуація може бути проявом не просто різних, а навіть прямо протилежних підходів до життя. Тому небажання виходити заміж за, здавалося б, цілком позитивного претендента може означати як інфантильність, так і певну зрілість; як відхід у світ мрій, так і зайву приземленість і прагматичність. Одні юні панянки, начитавшись казок, жіночих романів і надивившись телесеріалів, витають у хмарах у очікуванні прекрасного кавалера, наділеного виключно позитивними «голлівудськими» якостями. А інші представниці слабкої статі можуть не поспішати з серйозними зобов'язаннями, не бажаючи розмінюватися на дешеві стосунки з розрахунку: «не вийде – розлучуся». В одних можуть бути критерії «добору», в які впишеться далеко не кожен претендент: певний рівень інтелекту, почуття гумору, порядність, шляхетність, шанобливе ставлення до людей. У інших головними можуть бути рівень достатку, рід занять, спосіб життя. А багато хто просто чекає любові – єдиної, справжньої й неповторної... Проте за всієї начебто розмаїтості запитів наших милих дам практично кожна з них ризикує залишитися біля розбитого корита, якщо мрія, розрахунок, завищені очікування перемагають реальність.

Комплекс Ассоль

Саме так називають психологи очікування дівчатами (а іноді й жінками) ідеального героя, наділеного романтичними шляхетними якостями. Якщо пригадати героїню Олександра Гріна, то Ассоль очікувала появи свого принца на кораблі з вітрилами тільки

червоного й ніякого іншого кольору. Так і дівчатам, схильним до цього комплексу, властиві жорсткі вимоги до потенційного партнера: він має бути неодмінно ніжний, розумний, романтичний або рішучий, сильний, мужній; мускулистий брюнет або витончений блондин... Занадто мала ймовірність, що нафантазований образ із чітко заданими «параметрами» зустрінеться в житті.

Комплекс Ассоль – це прояв незрілості, неготовності до життя, а іноді й засіб утекти від реальності. Жінкам, схильним до цього комплексу, властиве неприйняття повсякденності, невміння відчувати принадність спілкування зі «звичайними» людьми. Їм невідомі задоволення від добре виконаної роботи й допомоги іншим; радість пізнання й самовдосконалення; принадність спілкування з природою й тваринами... Вони живуть мрією, фантазією, «красивим» майбутнім.

Практично всі дівчатка проходять період мріянь. Та так уже виходить, що дехто з них затримується на цьому етапі розвитку. Вони назавжди залишаються у світі своїх фантазій, так і не зумівши «спуститися на землю». На жаль, повсякденне життя зовсім не схоже на красиві мрії. Прекрасна людина, а в майбутньому вірний чоловік і хороший батько, може фатально відрізнитися від ідеального героя: мати, приміром, великі вуха, залисини, недоглянуті нігті, не вміти одягатися тощо. При тому він може бути чуйним, веселим і відданим. Та в нього немає жодних шансів бути поміченим дівчиною, а потім і жінкою, котра живе у своїх мріях. А от інша, яка шукає стабільних стосунків із реальним чоловіком, гідно оцінить такого претендента: головне, що з ним добре і надійно, а з його певною недоглянутістю вона й сама упорається.

Принц на білому... «мерседесі»

Кожна пора породжує свої крилаті слова або видозмінює старі. Нинішній варіант крилатого вислову більшою мірою акцентує увагу на достатку й розкоші. Хоча кожен принц за визначенням людина не бідна, в «старій редакції» акценти були зміщені в

бік казковості появи і краси образу чарівного принца. У наші дні казка нерідко набуває прагматично-споживчого відтінку. «Принц» може бути не першої свіжості: пузатий, горбатий, лисий, бородатий – аби витав навколо нього ореол великого й міцного достатку.

Сучасні юні створіння споживають інші «казки» – всілякі дамські романи й мелодрами з оновленою історією Попелюшки. Телебачення щосили експлуатує один із найдавніших і найкасовіших сюжетів. І суть завжди одна й та ж: бідна, нещасна, але благородна отримує від долі подарунок у вигляді нареченого й багатства. Для молодих дівчат із несформованими моральними підвалинами й незміцнілою психікою дуже небезпечна романтизація матеріального достатку й переконання, що щастя можливе лише в умовах розкошів. І в цьому не тільки жага красивого життя, а й бажання мати все й одразу, не надто напружуючись. Адже щоб з допомогою «вдалого» заміжжя влаштуватися в житті, не треба ні навчатися, ні працювати, ні самовдосконалюватися, ні зростати професійно. Тому багато сучасних дівчат більшою мірою акцентуються на своїх зовнішніх даних. Час, гроші, зусилля вкладаються в яскраву красиву «упаковку». Гонитва за все новими «шмотками», косметикою й усілякими «зовнішніми ефектами» згодом може стати самоціллю. З одного боку, все це робиться начебто для чоловіків, а з другого боку – жінка зосереджена на собі, на враженні, яке вона справляє, і в неї не залишається душевних сил, щоб бути уважною до навколишніх, виявляти до них щирий інтерес. У результаті в таких заклопотаних своєю зовнішністю юних панянок набагато менше шансів знайти своє щастя, ніж у милих і невимушених «сірих мишок».

Вадя «серйозного» підходу

Дуже часто перебірливі наречені виходять з добре вихованих дівчаток-відмінниць. Вони так високо цінують себе, свої таланти й досягнення, що на кожного дивляться з погляду «гідний – не гідний» і заклопотані тим, аби знайти партнера, рівного собі «ціною». У результаті в них виробляються завищені

вимоги до якостей можливого претендента на руку й серце: вища освіта, певний рівень культури, влаштоване життя... По суті, вони підходять до майбутнього супутника життя як до товару, що повинен мати набір запрограмованих властивостей і якостей.

«Розумненькі» дівчата грішать часом зайвою розсудливістю, строгістю і вимогливістю. На жаль, коли занадто задіяна голова, серце може так і не заговорити. І за всієї начебто серйозності дівчина й у цьому разі демонструє незнання життя. Адже людина – це не механізм із набором певних характеристик. Чоловікові й жінці, які поєднали свою долю, доведеться пройти довгий спільний шлях вироблення в собі нових позитивних якостей і створення умов для того, щоб такі ж якості міг виявити супутник життя.

Проблема завищених вимог нерідко виникає й у дівчат, які вважають себе дуже гарними. Та красуня з долею, що не склалася, – типова, навіть банальна ситуація. І тут дівчина буває занадто поглинена собою і заклопотана тим, щоб, віддаючи свою руку й серце, не продешевити. Та й розумниці, і писані красуні однаково забувають про те, що ні красою, ні розумом не можна підмінити душу, яка тільки й задіяна у великій таємниці за назвою «кохання».

В очікуванні кохання

Отже, праві ті, хто чекає великої любові? На жаль, і в цьому разі дівчина ризикує не тільки помилитися у виборі, а й прогледіти своє щастя. Адже так легко сплутати справжнє кохання з яскравим, але всього лише захопленням, а то й з примітивним фізичним потягом. І знову багато панянок виявляються жертвами масмедійних міфів і стереотипів. Не знаючи, що таке справжнє кохання, вони очікують «бурхливої пристрасті», «неземного блаженства», кіношної романтики, «красивих» залицянь – із квітами, сюрпризами, театральними ефектами й «особливими» словами. І так легко в очікуванні ілюзорного почуття прогледіти, не оцінити, прогаяти можливу глибоку симпатію, кривність душ, спільні цінності, сильну

прихильність, душевний комфорт – тобто все те, що може стати міцним фундаментом для розвитку подружньої любові на все життя.

Що ж робити, аби у мріях про принца не минула вся юність, а там, дивися, й молодість? Та просто жити повноцінним життям, напрацьовувати досвід спілкування із різними людьми, чоловіками зокрема. Більше думати про інших, менше про себе, цікавитися внутрішнім світом інших людей. Намагатися, щоб телесвіт не підміняв собою реальність. Не ховатися від життя, зокрема й у його не найприємніших проявах.

Звідки беруться мрійниці?

Вічна мрійниця найчастіше виходить зі слухняних «домашніх» дівчаток. І коли спочатку тато з мамою радіють, мовляв, дочка весь час на очах, проте не виключено, що решту життя їм доведеться переживати через її нещасливу долю. Тому батькам дочок варто вчасно задуматися, чи не підштовхують вони самі свою дочку до життя в мрії, а не в реальності. Багато батьків бувають настільки не готові розлучитися з дочкою (особливо коли вона – єдина дитина), що свідомо або підсвідомо створюють умови, аби вона так і не знайшла супутника життя – не відпускають із дому, обмежують спілкування з однолітками, критикують можливих претендентів, культивують у дівчинці відчуття «особливості», провокуючи цим очікування принца. Проте завжди треба пам'ятати, що небезпека таїться не тільки в реальному світі, а й у світі мрій.

Дві поради батькам дівчаток

Навчіть дочку критично сприймати інформацію. Поки дівчинка ще мала, важливо виховати в ній критичне ставлення до того, що вона бачить по телевізору, і допомогти вибудувати захист від телевпливу. «Правильні» мами намагаються, щоб дитина дивилася по телевізору тільки дитячі й пізнавальні передачі. На жаль, така тактика не завжди виправдує себе. Адже «несерйозну» передачу можна подивитися й без батьків, у бабусі чи друзів. Такі можливості з'являються у підлітковому віці, коли

батьківський контроль неминуче слабшає. «Дорвавшись» до примітивного телепродукту у вигляді дешевих мелодрам і телесеріалів, дівчинка-підліток, не маючи досвіду критичного осмислення побаченого, може з зайвою серйозністю сприйняти кіношну інформацію. Це досить небезпечно, адже юність – саме той період, коли пізнаються «правила» взаємин із протилежною статтю, а з серіалів можна почерпнути не просто далекі від життя, а й шкідливі стереотипи поведінки. Тому набагато краще час від часу дивитися з дитиною телевизор, коментуючи події, що розгортаються на екрані, або обговорювати побачене після перегляду: «Цей актор грає непереконаливо»; «Який неправдоподібний сюжет!»; «Сценаристи погано вигадали»; «У житті так не буває»; «А тут автори добре показали, як навіть невеличка неправда може призвести до негативних наслідків». Дуже важливо, щоб дитина розуміла: на екрані вона бачить вигаданий сюжет, а не заглядає в справжнє життя. Точно так само непогано було б контролювати й читання дочки. І, звичайно, немає нічого ліпшого й кориснішого, як просто багато спілкуватися з нею, говорити про все на світі без закритих тем.

Із перших днів життя дитини треба бути уважним до того, який новий крок до самостійності вона готова зробити. Для цього важливо не просто дозволяти, а й підштовхувати, створювати умови для нового етапу дорослішання і знаходження нею соціальної повноцінності. І тоді все буде вчасно – і мрія, і пізнання реального життя. У підлітковому віці важливо дати дівчинці певну дозу свободи. І що щиріші ваші стосунки, то благополучніше мине її перехідний вік. Не захищайте підлітка від негативних вражень і емоцій. Щоб вийти зі світу мрій, дівчина має пройти період розчарувань, пережити не зовсім приємні моменти, коли розбиваються ілюзії. Їй важливо якнайбільше спілкуватися з реальними, «земними», ровесниками – і хлопчиками, і дівчатами. І щоб доля дочки склалася щасливо, треба бути готовим відпустити її назавжди – в її власне сімейне життя.

Партнер на все життя

Автори: Марія КИРИЛЕНКО, Ганна ЯЦЕНКО

У попередній нашій статті ми пообіцяли читачам розповісти, як укласти «небесний шлюб», тобто зуміти вибрати партнера на все життя. Повірте, це цілком реально.

Почнемо з невеликого порівняння. Уявіть собі, що перед вами дерево з плодами. І що особливо приємно – абсолютно не забороненими. Який плід, приміром, яблуко, вам дістанеться – зелене чи спіле, солодке чи кисле, здорове чи червиве, ціле чи подзьобане пташкою? Усе залежить від ваших дій, але передусім – від тієї мети, яку ви перед собою поставили. Якщо ваша мета – перепробувати яблук якнайбільше (за принципом «як не з'їм, то понадкушую»), ви ризикуєте набити оскому або отримати нетравлення шлунка. Навіть якщо вам трапиться згодом дуже смачний плід, ви у своїй пересиченості навряд чи зможете гідно його оцінити.

Якщо ви спокійно їсте одне з яблук, але в цей час поглядаєте на решту, то задоволення може бути зіпсоване сумнівами, що ті можуть бути значно смачнішими. Для вас цілком природно, не доївши одне яблуко, зірвати інше, яке видається кращим. Так і в шлюбі. У разі невдачі повторний шлюб – цілком прийнятний варіант. При цьому проблема вибору стоїть не особливо гостро: не сподобається зірваний плід (обраний партнер) – знайду кращий.

А тепер уявімо собі, що ви поставили перед собою мету з'їсти тільки одне яблуко з усього дерева. Тут вибір набуває вигляду усвідомленої дії. Спочатку потрібно уважно роззирнутися, прикинути, до яких плодів удасться дотягтися, потім порадитися із самим собою, яке яблуко особисто для вас найбільш бажане: зеленувате й хрустке, чи перезріле й налите соком, чи

найчервоніше, яким спочатку можна довго милуватися. Вам слід усвідомити, що одночасно всі якості в одному яблуку поєднатися не можуть, і задля незаперечних переваг доведеться змиритися з деякими недоліками. Можливо, ви дійдете висновку, що краще взяти яблуко не ідеальної форми, але солодке, а може, найспіліше, хай і з гнилизною.

Знаючи, що другої спроби не буде, ви цілком інакше їстимете цей плід: станете смакувати, розтягувати задоволення, самі себе умовляти, що, звісно ж, саме це яблуко найсмачніше, ви будете намагатися не дивитися на решту. Навіщо? Вони вже не для вас. Ви будете поводитися з цим яблуком бережно й ніжно, намагаючись не забруднити, не впустити на землю, не загубити, не створити ситуацію, при якій хтось може забрати його у вас. Навіть якщо плід виявиться не зовсім таким, як вам хотілося, ви собі нагадаєте: це був мій вибір, я знав, на що йшов, чи простіше – бачили очі, що купували...

Отже, висновок один – щоб вибрати чоловіка чи дружину на все життя, потрібно поставити собі це за мету. Але слід добре вникнути в таке поняття, як усвідомлений вибір партнера. Сумно, нудно й зовсім неромантично підключати аналіз до такого піднесеного почуття, як кохання. Але якщо на карту поставлене все ваше життя, гра варта свічок.

Усвідомлений вибір партнера – це вибір не за розумом, а з розумом. Це кохання з розплющеними очима. Ви повинні зуміти подивитися на свого коханого чи кохану відстороненим поглядом і спробувати побачити його таким, яким він є насправді, – із усім набором переваг і недоліків, із його химерностями й чудасіями, дратуючими рисами й незрозумілими для вас діями. Не бійтеся, це зовсім не означає, що потім вам доведеться відмовитися від коханої людини. Так, буває, що це єдиний шлях врятувати себе від нещасливого, може, навіть трагічного сімейного життя, але значно частіше аналіз рис партнера – це всього лише запорука того, що ви не наробите помилок і зможете побудувати міцну сім'ю.

Усвідомлений вибір – це не пошук ангела в плоті. Це – готовність прийняти партнера таким, яким він є насправді. Якщо до взяття шлюбу ви знаєте, на що йдете, ви завжди пам'ятатимете, що це був ваш вибір, що вам доведеться навчитися миритися з недосконалістю чоловіка чи дружини і найголовніше – не ставити за мету перевиховати його! Він такий, яким він є. Якщо ви в нього такого закохалися, ваше завдання – навчитися продовжувати його таким самим і кохати.

Свідомий вибір супутника життя – це перший крок до свідомого шлюбу; це налаштованість на терпимість до слабостей партнера, прагнення побачити в ньому ту неповторність, яка робить його гідним вашого кохання; це вміння знаходити у своєму серці почуття, які допоможуть прожити ще один день із цією нестерпною людиною.

У нашій першій статті ми говорили про сімейний договір як запоруку конструктивного сімейного союзу. Перед весіллям можна обговорити чимало моментів майбутнього спільного життя і навіть поставити певні умови, проте не можна розраховувати, що ваш партнер зміниться кардинально, – це малоймовірно. Ваш обранець чи обраниця може пообіцяти кинути пити, курити, балуватися травичкою, гуляти ночами з друзями, не вплутуватися в сумнівні фінансові операції, порвати з колишніми подругами, не бігати з роботи на роботу і відповідально ставитися до своїх обіцянок. Звісно, шлюб для багатьох – це великий стимул стати кращим, і так хочеться вірити людині, котру любиш! Вірте, але не забувайте про частку ризику, на який ідете. Це може уберегти вас від багатьох необачних кроків.

Навіть обираючи супутника на все життя, не можна забувати, що не все залежить тільки від нас. Обставини згодом можуть кардинально змінитися або ж у ваше життя може втрутитися трагічний випадок. Однак, налаштовуючись на тривале сімейне життя з однією людиною, ви отримуєте додаткові шанси виграти в лотереї під назвою «щасливий шлюб».

Ми висловили тільки один із поглядів на проблему вибору

партнера. Вирішувати все одно вам. Ви можете впірнути в шлюб, як у вир – з головою. Але тоді не забувайте, що це було ваше рішення, і ви рівною мірою зі своїм партнером відповідаєте за успішність вашого сімейного життя.

Припустимо, ми все ж таки зуміли вас переконати, що для вашої ж користі варто спробувати, знявши рожеві окуляри, тверезим поглядом оцінити переваги й недоліки свого обранця чи обраниці. Якщо ви сумніваєтеся у своїх силах і об'єктивності, не переживайте: у наступній нашій статті ми постараємося вам допомогти.

Одруження: мотивація і прогнози

Автори: Марія КИРИЛЕНКО, Ганна ЯЦЕНКО

Чому люди одружуються? Якщо перша відповідь, яка спала вам на думку, – «бо кохають одне одного», то ви наївний романтик і невиправний оптиміст. Найчастіше спонукальними причинами виступають зовсім інші міркування. Іноді усвідомлені, іноді – ні. І щоб уникнути багатьох розчарувань у майбутньому, корисно поставити собі запитання: навіщо мені це потрібно?

Уявіть собі, що перед вами річка. Які причини можуть змусити вас увійти у воду? Найрізноманітніші: погода спекотна, і ви прагнете більш комфортного стану; вам просто хочеться спробувати – холодна вода чи ні; ви бачите, що всі з задоволенням шугають у воду, і ви робите те саме за прикладом інших; вас вабить протилежний берег, а потрапити туди можна, лише перепливши річку, або ж ви просто любите плавати і не уявляєте свого життя без купання. І пояснення: «Мені просто захотілося» – не проходить. На все є свої причини.

Не вдаючись у тонкощі й не намагаючись розділити кохання і закоханість та статевий потяг до конкретної особи, деякі психологи відводять на всі ці варіанти не більше 10% усіх укладених шлюбів. Далеко не кожний усвідомлює, що його рішення одружитися або вийти заміж продиктоване прихованими мотивами. Звичайно, найчастіше це комплекс найрізноманітніших причин, але все-таки якась із них головна. Ми розглянемо лише найтиповіші.

Дуже часто молоді люди одружуються з досить банальної причини: так роблять усі. Соціальні стереотипи чинять на нас дуже сильний вплив. І навіть якщо не хочеться, не час, не дозрів, «громадська думка» в особі батьків, друзів, колег, знайомих і незнайомих дуже тисне на людину. І вона розуміє: час. Квапливо роззирається, шукаючи підходящу кандидатуру; на комусь зупиняє свій погляд (часто на тому, хто завжди на очах або під рукою); прикидає, що когось кращого вона навряд чи знайде; недовго вагається, намагаючись визначити, це ще симпатія чи вже кохання. А потім рішуче одружується з відчуттям полегшення: тепер я – «як усі». Прогноз у цьому випадку досить сприятливий, особливо якщо мотивація партнерів збігається. Адже більшості з тих, хто керується соціальними стереотипами, властиве відчуття обов'язку і відповідальності. Тому й у шлюбі така людина дотримуватиметься основних стереотипів: бути захисником інтересів сім'ї та годувальником або ж хорошою господинею і турботливою дружиною. Проте іноді бажання «бути як усі» може мати дещо інфантильний характер. Особливо це стосується молоденьких дівчат, які, надивившись на весілля подруг і родичок, теж хочуть побути нареченою, королевою балу, принцесою. Вони прагнуть не шлюбу, а весілля, особливо не переймаючись майбутнім сімейним життям. Прогноз у цьому випадку туманний. Усе залежить від здатності кожної окремо взятої «ляльки-нареченої» швидко стати дорослою та від того, чи вистачить у її чоловіка терпіння цього дочекатися.

Досить часто люди одружуються, щоб мати комфортніші умови життя. Буває, що в основі бажання одружитися або вийти заміж

лежить потреба в турботі і душевному теплі. У чоловіків, утім, іноді це просто бажання, щоб його обслуговували, а в жінок – щоб у домі був хазяїн і годувальник. Прогноз такого шлюбу непоганий: мета досить чітка, свідомість, не затьмарена романтичними ілюзіями, дозволяє тверезо оцінювати шукані якості кандидата. До цієї ж самої категорії можна зарахувати і прагнення до впорядкованого сексу. Дуже поширена за радянських часів причина (тоді проблема «з ким і де» стояла гостріше) знову стала набувати актуальності й у наші дні, коли примара СНІДу багатьох стимулює до моногамних стосунків. Сюди ж можна зарахувати й шлюб із матеріальних міркувань, і заміжжя за іноземця в надії на красиве життя. Про перспективи таких шлюбів написано чимало: вони можуть бути як дуже вдалим, так і драматичними.

Не менш поширеною причиною укладання шлюбу може бути прямо протилежний варіант – бажання про когось піклуватися, яке більше властиве жінкам. Іноді цей інстинкт настільки сильний, що спонукає жінку виходити заміж за каліку або вдівця з кількома дітьми. (Сурогатні варіанти – це заведення цілої купи собак чи котів.) Зрозуміло, що у випадку, коли свої долі об'єднують той, хто шукає піклування, і той, хто відчуває потребу його дарувати, шлюб може бути дуже вдалим.

Буває, що одруження – це своєрідна втеча від самотності. У такому разі надмета дуже примітивна: щоб хтось був поруч. Природно, що низький рівень вимог у цьому випадку задовольняється досить легко: «когось» знайти набагато простіше, ніж гідного партнера. Ось тільки жити з ним буде, найімовірніше, не дуже весело.

До розряду прихованої мотивації взяття шлюбу належить і бажання вирватися з рідного гнізда. На перший погляд, може здатися, що це закономірний етап дорослішання і становлення особистості, прагнення до самостійності й до того, щоб жити за своїми законами. Проте не можна використовувати одруження чи заміжжя як спосіб для досягнення якихось побічних цілей, оскільки шлюб є метою сам по собі. І якщо його використовують

не як мету, а як засіб, прогноз дуже несприятливий.

Найчастіше нездоланне бажання залишити рідний дім продиктоване складною сімейною обстановкою, деспотизмом батьків або їхньою схильністю до тотального контролю. У цьому випадку можна говорити про «невротичний» шлюб, одна з особливостей якого – небезпека, що чоловік чи дружина матимуть саме ті риси батьків, від яких довелося тікати. Саме так дівчина, яка досить натерпілася від алкоголіка-батька, вибирає собі питущого чоловіка. Буває варіант і «від протилежного». У такому разі вибір падає на абсолютно непитущого, що й стає вирішальним чинником, без урахування інших, іноді не найкращих рис (часто трапляється, коли, рятуючись від питущого батька, дівчина стає дружиною наркомана). Так само юнак, який іде від владної матері, дуже швидко потрапляє під каблук своєї дружини. Або ж вибирає собі тиху, на перший погляд, покірну жінку, а отримати може, приміром, хитру інтриганку. Аналогічні небезпеки чатують на тих, для кого шлюб – це не серйозний, продуманий крок, а панічна втеча від несприятливих обставин.

Нерідко буває й так, що шлюб людині потрібен для самоствердження. Прогноз при цьому не найкращий, тому що й у даному випадку укладання сімейного союзу є засобом досягнення досить егоїстичних цілей одним із партнерів. Так, багато хто, наприклад, одружується, аби щось комусь довести: батькам, що він досить дорослий, своєму попередньому партнерові, що він не страждає від того, що його залишили. Такими можуть бути й пізні нерівні шлюби, продиктовані бажанням продовжити свою молодість: чоловік доводить, що він ще «ого-го», а жінка – що вона «ще хоч куди». До цієї ж категорії належить і одруження як спосіб позбутися комплексів, довести іншим – але передусім самому собі! – що він може бути коханим і бажаним. При цьому для людини не особливо важлива відсутність у серці почуття до свого партнера. Багато хто прагне почуватися об'єктом кохання, захоплення і навіть поклоніння. Їм необхідні нескінченні докази віри у їхню неординарність і винятковість, що часто властиве, наприклад, «професіональним красуням» або

«невизнаним генієм». Дуже тяжкий варіант, якщо партнер схильний самостверджуватися за рахунок іншого. Та це вже з розряду патологічних шлюбів: людина із садистськими схильностями шукає свою жертву. Або ж потенційна жертва шукає свого ката (ми не маємо на увазі неодмінну наявність сексуальних відхилень: у ліжку все може бути доволі традиційно).

І, поза всякими сумнівами, люди одружуються, тому що їх вабить всепереможний інстинкт продовження роду, з якого, можливо, і слід було починати.

А як же кохання? Воно існує! Можна, звичайно, розглядати це почуття як синтез багатьох складових, у яких інстинкти і приховані мотиви відіграють не останню роль. Проте, хоч би там що казали психологи, які схильні препарувати людську душу, у коханні завжди присутній елемент ірраціонального, який ніколи не буде розгаданий. Хоча не можна не погодитися з тим, що подружня любов – це важка щоденна праця. Праця передусім безкорислива й далеко не завжди оцінена.

Чи залежить міцність шлюбу від причин, з яких люди його укладають? Значною мірою. Можна навіть на основі аналізу мотивів, з яких укладається конкретний шлюб, намагатися прогнозувати його майбутнє. Та це заняття досить невдячне. Адже можна шукати в сімейному союзі одне, а знайти зовсім інше, значно цінніше для спільного життя. І нерідко буває так, що шлюб, який укладається не з найвищих спонукань, переростає потім у міцний союз; легковажна закоханість переростає в кохання; примітивний матеріальний розрахунок замінюється глибокою прихильністю. Тому що, на щастя, людина здатна дорослішати, змінюватися, кращати. А почуття здатні зароджуватися навіть на найбільш неродючому ґрунті. Людська душа – це цілий всесвіт, що живе за своїми законами, які з наукової точки зору почали вивчати майже сотню років тому. І все-таки шлюб – це серйозний крок, від якого залежить доля не лише тих, хто його бере, а й їхніх майбутніх дітей.

Готуючись до ролі невістки

Автори: Ганна ЯЦЕНКО, Марія КИРИЛЕНКО

Як романтично звучить слово «наречена»! Але минає зовсім небагато часу, і це ніжне милозвучне слово трансформується у грубувате та жорстке «невістка». Що чекає на вас у цьому новому статусі? В попередній нашій статті ми насмілилися оптимістично стверджувати, що зі свекрухою цілком можливо налагодити досить непогані, навіть ніжно-сімейні стосунки за неодмінної умови роздільного проживання. А якщо вам випадає жити з батьками чоловіка й навіть ділити зі свекрухою одну кухню? Що це буде? Трагедія, комедія, затяжна драма, детектив, трилер, а може, зворушлива мелодрама? І знову нам доведеться повторити: багато в чому це залежить від вас.

Спільне проживання з батьками чоловіка – це досить непросте випробування, це справжній іспит на зрілість особистості, толерантність і вміння приборкувати свій егоїзм. Доводилося спостерігати, як дуже інтелігентні, порядні, приязні у спілкуванні жінки стають справжніми монстрами в ролі невістки або свекрухи. Кудись зникають вишукані манери, правила пристойності, жіночність, логіка – над усім бере верх інстинкт власниці. Спільна кухня може стати ареною боротьби – за чоловіка, за територію, за свободу діяти на власний розсуд.

Завжди дуже важливо зуміти сформулювати причини свого невдоволення, роздратування, «раптових» спалахів і навіть істерик. Однією з причин усього цього може бути «синдром обманутих сподівань». Тому вкрай важливо ще до того, як ви переступили поріг поки ще чужої для вас оселі, проаналізувати: чого я очікую, на що розраховую, що з цього є реальним, від яких сподівань варто відмовитися, а які й зовсім соромно мати порядній людині.

Ви розраховуєте на те, що батьки чоловіка вас любитимуть? Любов доведеться ще заслужити. Ви хочете, щоб вас не чіпали? Нереально, саме життя поставить проблеми, які без вашої участі вирішити не вдасться. Ви хочете свободи? Це можливо лише доти, доки ви не обмежуєте свободу інших. Ви прагнете комфорту? А це вже можливо тільки в межах конкретної «площі проживання». Мрієте про веселе легке життя? І не сподівайтесь, починаються трудові будні (якщо ви не відразу на це налаштуєтеся, вас поставлять на місце швидко й не обов'язково в доброзичливій манері). Ви маєте намір якось перебитися, доки не займете власне житло? Однак недарма говориться, що немає нічого більш постійнішого за тимчасове. Невідомо, як складеться життя. Тому вибудовувати стосунки зі свекрухою потрібно всерйоз і надовго. Зіпсувати стосунки можна швидко, а от налагоджувати потім доведеться всю решту життя (вашого або її). А може, ви взагалі сприймаєте батьків чоловіка як тимчасових людей: «скільки їм там залишилося, усе одно потім житло буде наше»? До речі, при цьому зовсім не обов'язково, щоб ви всерйоз про це міркували. Така думка цілком може жити у вашій підсвідомості, диктуючи у стосунках із батьками чоловіка такі нюанси, які ви можете й не усвідомлювати, а от їх вони надзвичайно дратуватимуть.

Психологічна установка, з якою ви входите в нову для вас сім'ю, це – фундамент, на якому будуватимуться ваші відносини зі свекрухою і (що неминуче) з вашим чоловіком. Саме від вас залежить, наскільки тривким буде цей фундамент. Основні почуття, необхідні в цій ситуації, це – вдячність і якщо не покірність (складно уявити собі здатність до цього у дуже емансипованих представниць нинішнього покоління), то принаймні готовність до доброзичливого прийняття нових для вас правил співжиття. Ви приходите в сім'ю, де панує усталений побут, свої традиції, правила, свій раціон, свої стереотипи відносин між членами сім'ї. Гарні вони чи погані, поки не вам судити. Багато що може не сподобатися вам не тому, що порядки в новій сім'ї погані, а тому що вони відрізняються від тих, до яких ви звикли в сім'ї ваших батьків. Вас багато що може дивувати, дратувати, багато що може здатися абсолютно неприйнятним. Але

не забувайте, що ніхто не давав вам права не лише з перших кроків змінювати все по-своєму, а й навіть критикувати. Крім того, якщо в розмові з чоловіком ви занадто часто вимовляєте: «А в нас це було інакше», маючи на увазі сім'ю ваших батьків, він неодмінно дратуватиметься. Поняття «ми» та «в нас» повинні стосуватися тепер лише вас двох. Постійно протиставляючи сім'ю ваших і його батьків, ви ніби проводите межу між собою та своїм чоловіком. Будьте обережні: межа згодом може перетворитися на прірву.

Коли ви переходите жити до чоловіка, вам може не сподобатися кімната, в якій вам доведеться жити. Не кидайте хазяйським оком, де б вам було краще. Будьте вдячні за те, що вам виділили. Вам ніхто нічим не зобов'язаний. Цей будинок або квартира належить не вам, не ви їх заробляли, будували й роками підтримували. Відповідно не вам обмежувати господарів. Не виношуйте загарбницьких планів на той час, коли з'явиться маля. Нададуть вам на той час кращі умови – будьте тричі вдячні. Ні – не драматизуйте ситуацію. Але головне – не очікуйте багато. Тоді не буде підстав для драм і розчарувань.

Якщо вам випадає жити в сім'ї чоловіка, багато що залежить від вашого вміння домовлятися і йти на компроміси. Домовлятися потрібно про безліч моментів спільного життя, адже саме дрібниці надалі можуть стати пусковим механізмом для непорозумінь і сварок. І чим ширше коло питань, які ви розглянете від самого початку, тим менше буде проблем надалі: адже у вашої свекрухи теж можуть бути свої сподівання, у яких вона може обманутися. Домовляючись, відразу визначайте для себе «зону свободи». Вона не має бути занадто великою, оскільки це вже нагадуватиме комунальну квартиру, а не спільну сім'ю. А це далеко не кращий варіант. Варто докласти максимум зусиль, щоб жити разом зі свекрухою, а не просто поруч із нею. І не бійтеся – звичайних нормальних людей на білому світі все-таки більше. Сподіваємося, що вам пощастить, і ви не зіткнетесь з патологічними варіантами, за яких усі ваші зусилля будуть марні.

Хоч як це сумно, але про такі варіанти доведеться сказати бодай кілька слів. Не хочеться вас лякати, але, швидше за все, ви вже багато чули про драматичні життєві історії, у яких свекруха зіграла роль розлучниці. Ми не розглядатимемо докладно такі варіанти з двох причин: по-перше, патологія трапляється рідко, по-друге, якщо з вами таке станеться, вихід лише один – тікати (бажано, звісно, разом із чоловіком).

Отже, вам варто насторожитися і тверезо оцінити свої нервові ресурси, витримку й уміння не звертати уваги на нескінченні чіпляння в таких випадках: якщо ви переконалися, що свекруха не здатна ні домовлятися, ні дотримуватися договору; якщо вона «завжди права»; якщо ваш чоловік у неї єдиний син і є сенсом її життя; якщо ведення господарства для неї одночасно сенс, образ і спосіб життя; якщо вона «тоталітарна мама», а ваш чоловік звик у всьому її слухатися; якщо в неї є улюблена дочка, яку вона обожнює і з якою постійно порівнює вас (згодом порівнюватиме й онуків, і тоді вам буде кривдно вдвічі); якщо бути ображеною – її улюблений стан; якщо в неї є несумісні зі співжиттям риси: істерія; хвороблива підозріливість; постійний пошук «ворога», на якого можна звалити відповідальність; повна відсутність уміння логічно мислити; брехливість; схильність вибудовувати фантастичні сюжети; інтриганство; патологічна скнарність тощо.

Однак тут потрібно бути дуже обережною. Оцінюючи свою свекруху, проаналізуйте власні почуття: ви ставитеся до неї погано тому, що вона огидна людина, а чи свекруха заважає вам просто своїм існуванням. Ви цілком можете приписувати їй купу смертних гріхів лише для того, щоб не виглядати у власних очах людиною, яка тільки і мріє вижити когось із квартири або взагалі зжити зі світу. В цьому випадку погані якості, які ви приписуєте свекрусі, для вас слугують ніби виправданням у невмінні або навіть небажанні налагодити з нею нормальні стосунки. Це – небезпечний і пагубний шлях, уникнути якого може допомогти лише постійний самоаналіз і самоконтроль. Гірше за все те, що, акцентуючись на вадах свекрухи, перебільшуючи

їх і навантажуючи свого чоловіка розповідями про нові «злочини» його матері, ви змушуєте свою свекруху відплатити вам тією ж монетою. І тоді прогноз щодо вашого сімейного життя є досить невтішним: взаємні обвинувачення; конфронтація; постійна напруга в сім'ї; сварки не лише зі свекрухою, а й із чоловіком; нервові хворобливі діти і – як результат – якщо не розлучення, то безнадійно зіпсоване життя всієї сім'ї. Намагайтеся зберегти об'єктивність в оцінці людських якостей своєї свекрухи, абстрагуйтеся від ваших із нею стосунків, визнайте свої помилки, працюйте над собою. Схильність перебільшувати та драматизувати дрібні життєві негаразди властива практично всім жінкам, намагайтеся бути винятком.

Ми дуже сподіваємося, що свекрухи, котрі прочитали нашу статтю, здогадалися, що більшість наших порад рівною мірою адресовані також і їм. Адже зрозуміло, що взаємовідносини можуть бути успішними лише в тому випадку, якщо обидві сторони готові їх вибудовувати. І в нашій наступній статті ми поговоримо про ставлення батьків молодят до своїх невісток і зятів.

Наречена з дитиною

Автори: Марія КИРИЛЕНКО, Ганна ЯЦЕНКО

Пошук супутника життя – це завжди непросто. Кожен, свідомо чи підсвідомо, намагається визначити собі ціну на шлюбному ринку. Ми хочемо поговорити про те, чи може наявність дитини завадити вдалому заміжжю.

У принципі, у жінки з дитиною шанси вдало вийти заміж майже такі самі, як і в тих, у кого немає маляти. І якщо й доводиться спостерігати невдалі жіночі долі, то це не обов'язково означає, що саме статус матері-одиначки зашкодив

повторному укладенню шлюбу. Просто дитина – видима причина, а ось внутрішні психологічні проблеми далеко не завжди помітні. У жінки може бути ціла низка комплексів, які вона просто «маскує» наявністю дитини. Як правило, все залежить від особистісних якостей конкретної представниці прекрасної статі – наскільки вона контактна й розкута; чи цікава як особистість; чи широке коло її спілкування. Але є ще ціла низка психологічних передумов, які можуть серйозно вплинути на майбутнє неповної сім'ї.

Було б надто просто, якби йшлося лише про факт заміжжя. Набагато важливіше, наскільки вдалим і життєздатним буде повторний шлюб. Великою мірою це залежить від того, чи осмислила жінка своє минуле; чи засвоїла необхідні уроки; які висновки зробила з тих життєвих випробувань, котрі випали на її долю. Правильні висновки зі свого минулого роблять, звичайно, далеко не всі жінки. Психологам, на жаль, часто доводиться спостерігати, як багато матерів-одиначок стають заручницями своїх помилок. Вони повторюють одні й ті самі помилки, отримують той самий невтішний результат, але при цьому ще більше утверджуються в помилкових принципах. Наприклад, любителки маніпулювання партнером нерідко приходять до краху в шлюбі й при цьому переконані, що не досить спритно плели інтриги в сімейному житті. Дами, які доводять до невірності своїх чоловіків сильними ревностями, отримують підтвердження тези, що «всі мужики – кобелі». Жінки, які бояться бути залишеними, так мучать своєю тривогою партнерів, що ті врешті-решт не витримують і йдуть. «Вічні дівчатка», які так і не навчилися відділяти власну думку від батьківської й не бачать керівної ролі матері, вкотре переконуються, що «мама мала рацію». (На жаль, це дуже поширений варіант, що призводить до неповних сімей у третьому, а то й у четвертому поколіннях.)

Тому надзвичайно важливо проаналізувати причини, які призвели до розпаду попереднього шлюбу (якщо такий був) і зробити (добре б – із допомогою психолога) правильні висновки. Для

багатьох досвід першого заміжжя і самотнього материнства виявляється неоціненним. Адже негативний досвід іноді буває набагато кориснішим, ніж позитивний. Ми б порадили чоловікам уважніше приглядатися до наречених із дитиною – саме серед них є шанс знайти терпиму, мудру, вдячну дружину без непомірних вимог. А ось матерів-одиначок хотілося б застерегти від заниженого рівня очікувань: «Хоч би хто-небудь взяв із дитиною». Це пагубний шлях, який не принесе щастя ні самій жінці, ні її дитині.

Важливу роль може відіграти внутрішня установка жінки на повторний шлюб. Дуже часто самотнє материнство поєднане із серйозною душевною травмою: зрада чоловіка, негативний досвід першого шлюбу, загибель чоловіка. Багато залежить від того, як швидко зможе жінка зрозуміти, що життя триває, і прийти до оптимістичного сприйняття дійсності. Коли жінка каже: «Я більше ніколи не вийду заміж», вона тим самим дає собі установку на певний стиль поведінки. І нехай це лише бравада, поза, захисна маска – все це може відлякати потенційних партнерів.

Ми взагалі рекомендували б бути дуже обережними у своїх висловлюваннях. Це тим паче важливо, що все сказане чують не лише родичі чи подруги, а й дитина. Адже дорослі знають ціну словам, а ось маля нерідко сприймає кожне слово буквально. Коли мама часто повторює дитині: «Нам із тобою ніхто не потрібен», швидше за все, це зовсім не так – у душі вона найчастіше сподівається знайти вірного супутника життя. Дитина ж інколи сприймає таку установку як постулат. І якщо життя подарує жінці можливість повторно вийти заміж, малюк може серйозно цьому опиратися.

Діти завжди чують те, що кажуть дорослі, і висновки при цьому найчастіше роблять дуже парадоксальні. Якщо в розмовах матері постійним рефреном звучить «усі мужики – сволота», то хлопчик нерідко робить висновок, що й він буде саме таким. А ось у дівчинки може виникнути «чоловікофобія» і навіть невдало скластися доля. І не так важливо, наскільки сама мати вірить у

те, що каже.

Якщо жінка часто повторює «Кому я потрібна з «прицепом?», то її дитина може розцінити себе як заваду, засумніватися в материнській любові, дійти висновку, що мати взагалі не рада її появі на світ. А ось якщо мати звикла при дитині говорити, що саме через неї не виходить заміж, – то ризикує виховати маленького егоїста й сімейного тирана. Солодке відчуття, що ти тримаєш у руках долю іншої людини, – непосильне випробування для дитячої психіки. Є всі шанси виростити морального виродка.

Якщо при дитині часто повторювати: «Ой, вона нікого не прийме в сім'ю», то тим самим можна непоправно утвердити дитину в цій думці. До певного віку маля звикло довіряти дорослим і сприймати їхні слова як істину в останній інстанції. І може дійти висновку – якщо дорослі це кажуть, то саме так я й мушу поводитися. Не можна забувати, що слова, сказані на адресу дитини, несуть не лише констатуюче, а й формуюче навантаження.

Немає сенсу обговорювати з дитиною «теоретичне» питання: чи хоче вона, щоб у неї з'явився тато (або новий тато). Ні позитивна, ні негативна відповідь не мають жодного значення і не стосуються реального життя. Дитина може стверджувати, що дуже хоче, щоб у неї з'явився тато, але ніхто (передусім вона сама!) не може спрогнозувати, як вона сприйме конкретну людину. Наївно було б очікувати від дитини зрілості й уміння проаналізувати, як поява нового члена сім'ї торкнеться особисто її інтересів. З іншого боку, дитина може категорично заявляти, що не потерпить ніякого нового тата, і водночас буде зовсім не проти, аби «дядько Коля», з яким так весело, жив разом із нею й мамою.

Найцікавіше, що в жінки з нащадком у випадку заміжжя перспективи дуже непогані. Адже махрові егоїсти, не готові прийняти її дітей, здебільшого відпадають самі, і коло звужується до реальних претендентів. Тому немає жодного сенсу при контактах із потенційними партнерами приховувати факт наявності дітей. Набагато краще відразу заявляти себе як

наречену з дитиною (або дітьми – це не так важливо).

Бажано якнайчастіше бувати скрізь із дитиною. Вона тоді менше цуратиметься людей, а у вас з'явиться більше можливостей виховати її так, щоб вона не псувала життя оточуючим. Привітний спокійний малюк, який уміє спілкуватися з дорослими й водночас не заважати їм, навряд чи стане такою вже великою перешкодою на шляху до повторного шлюбу. Чого не скажеш про відлюдькувату й підозрілу дитину, котра не звикла бувати з матір'ю в товаристві дорослих.

Крім того, важливо, щоб стосунки дітей і можливого майбутнього чоловіка вибудовувалися заздалегідь. Дуже небезпечно, якщо до шлюбу дитина залишається «за дужками». Це може призвести до її повного ігнорування вітчимою. На жаль, досить поширені ситуації, коли пасинка або падчерку просто «не бачать». Щоб цього не сталося, слід заздалегідь не просто познайомити свого партнера з дочкою чи сином, а й допомогти їм налагодити стосунки. Чудово, коли чоловік не ставить надзавдання «замінити батька»: чим вище береться нота, тим більша небезпека «дати півня». Набагато краще, якщо вони просто подружать – це теж непростий, але набагато реальніший шлях. Постарайтеся допомогти чоловіку побачити у вашій дитині цікаву особистість. Тоді решта додасться сама – і їхні спільні розмови, і кількість проведеного вдвох часу, і участь у заняттях, які дитині цікаві.

Не скаржтеся постійно на свою дитину: «Вона така неслухняна, некерована, їй бракує чоловічої руки». Погано, якщо «майбутній тато» перейметься відчуттям: «Ось зачекайте, займуся я її вихованням». Саме така установка призводить до найдраматичнішого розвитку подій. Навпаки, чоловікові слід дати зрозуміти, що він фактично входить у чужу сім'ю, в якій склалися свої традиції й існують свої неписані правила. Не провокуйте в чоловіка бажання різко ламати стереотипи, що склалися, і переробляти сім'ю «під себе».

Не завадить, звичайно, довідатися, як ставиться до факту

одруження з жінкою з дитиною сім'я чоловіка. Найкращий варіант, якщо ваш обранець реально не залежний від матері, тобто звик сам відповідати за свої вчинки, а не діяти, «як мама сказала». І вже зовсім добре, якщо батьки чоловіка поставляться до появи «нерідного онука» згідно з народною мудрістю: «Чий би бичок не скакав, а телятко наше». Та навіть якщо мати й батько чоловіка, м'яко кажучи, не в захваті, не слід розглядати це як нездоланну перешкоду й квапити події. Просто всім потрібно дати час звикнути одне до одного.

Насамкінець хочемо сказати, що доводиться спостерігати дуже багато позитивних прикладів, коли вітчима відіграють у житті дитини набагато більшу роль, ніж деякі батьки. І часто саме «друга шлюбна спроба» виявляється вдалою. Внутрішньо незалежній, упевненій у собі жінці ніщо не може зашкодити влаштувати свою долю.